

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 2947/23
16.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Борисав Јовановић, адвокат из Трстеника, ул. Радоја Крстића бр. 51/5, против тужених ББ из ..., ВВ, ГГ и ДД, све из ..., чији је заједнички пуномоћник Горан Стајић, адвокат из Београда, ЂЂ, улица ..., ради утврђења брачне тековине, одлучујући о жалбама тужиље и тужених ВВ, ГГ и ДД изјављеним против пресуде Другог основног суда у Београду П 4226/22 од 10.3.2023. године, у седници већа одржаној дана 16.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиље и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Другог основног суда у Београду П 4226/22 од 10.3.2023. године у ставу првом и трећем изреке.

УКИДА СЕ пресуда Другог основног суда у Београду П 4226/22 од 10.3.2023. године у ставу другом изреке, и тужба тужиље у том делу **ОДБАЦУЈЕ**.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ решење о трошковима поступка из става четвртог изреке пресуде Другог основног суда у Београду П 4226/22 од 10.3.2023. године, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужилца АА да туженима ВВ, ГГ и ДД, солидарно накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 276.000,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до исплате, у року од 15 дана од дана пријема писаног отправка пресуде, док се за износ од тражене законске камате од пресуђења, до досуђења од извршности, захтев тужених као неоснован **ОДБИЈА**.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца АА да туженима ВВ, ГГ и ДД солидарно на име трошкова другостепеног поступка исплати износ од 66.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке одбијен је тужбени захтев тужиље,

којим је тражила да се утврди да је уговор о поклону оверен пред Другим општинским судом у Београду дана 05.02.1982. године под Ов бр.992/82, закључен између ББ (поклонодавац) и ЕЕ (поклонопримац), новиран касније закљученим уговором о доживотном издржавању, између ББ, као примаоца издржавања и ЕЕ, као даваоца издржавања (овереним дана 21.12.2004. године у предмету Четвртог општинског суда у Београду РЗ-2204/04), те да наведени уговор о поклону не производи никаква правна дејства, као неоснован. Ставом другим изреке одбијен је тужбени захтев тужиље, којим је тражила да се утврди право својине у време делације на 1/2 од 1/3 у катастар уписаног сувласничког дела непокретности, њеног супруга ББ, дакле на 1/6 куће која се налази у ..., ..., ул....., на кат.парцели ...КО ..., пок.ЖЖ из ..., чији је правни следбеник тужиља АА из ..., као неоснован. Ставом трећим изреке одбијен је предлог тужиље за одређивање привремене мере којим је тражила да суд забрани туженима ВВ, ГГ и ДД отуђење и оптерећење непокретности – куће која се налази у ..., ... у ул....., на кат.парцели ... КО ..., до правноснажног окончања овог парничног поступка, као неоснован. Ставом четвртим изреке одређено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против наведене пресуде парничне странке су благовремено изјавиле жалбу и то тужиља побијајући је у целости, а тужени ВВ, ГГ и ДД побијајући одлуку о трошковима поступка из става четвртог изреке, обоје из свих законом прописаних разлога из члана 373 став 1 ЗПП. Тужиља и тужене ВВ, ГГ и ДД су трошкове другостепеног поступка одређено тражили. Тужене ВВ, ГГ и ДД су благовремено дале одговор на жалбу тужиље. Трошкове другостепеног поступка су одређено тражиле.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Изрека првостепене пресуде из става првог и трећег изреке је јасна, разумљива и не противречи сама себи и разлозима пресуде, као ни доказима који се налазе у спису и садржи јасне, потпуне и довољне разлоге о свим битним чињеницама, тако да се њена законитост и правилност са сигурношћу може испитати, па не стоје наводи из жалбе тужиље којима се указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, првобитна тужиља, сада покојна тужиља ЖЖ (преминула током трајања ове парнице дана 13.12.2020. године), била је у браку са туженим ББ почев од 24.08.1963. године. Из брака имају двоје деце овде тужиљу АА и сина ЕЕ, који је преминуо 27.07.2017. године, а његови правни следбеници су овде тужене ВВ, супруга, и ћерке ГГ и ДД. Туженом ББ и његовој браћи ЗЗ и ИИ је решењем од 28.08.1968. године издато одобрење за изградњу породичне стамбене зграде. Сада покојна тужиља ЖЖ и тужени ББ су заједничким радом и улагањем саградили свој део стамбене зграде која у природи представља леву половину породичне стамбене зграде и састоји се од једног петособног стана и таванске просторије изнад тог стана, а у изградњи нису учествовали њихова деца овде тужиља АА и сада пок.ЕЕ. Наведене

чињенице између странака нису биле спорне. Тужени ББ је признао тужбени захтев наводећи да је тачно да је његова супруга, сада пок.тужиља ЖЖ, учествовала у изградњи од темеља до крова предметне куће. Тужени ББ уписан је у лист непокретности са правом коришћења са уделом од 1/3 идеалних делова на кп.бр. ... која је државна својина, на истој парцели уписана је и породична стамбена зграда приземна изграђена без одобрења за градњу на којој су као држаоци у приватној својини уписани ИИ, ЈЈ и овде тужени ББ свако да уделом од 1/3. Дана 01.10.1979. године између туженог ББ као поклонодавца са једне стране, и његовог сина сада пок.ЕЕ као поклонопримца са друге стране, закључен је уговор о поклону, оверен пред Другим општинским судом у Београду под Ов 992/82 дана 05.02.1982. године, којим је тужени ББ поклонιο свом сину ЕЕ недовршену породичну стамбену зграду односно 1/3 исте која се налази на кп.бр. ... КО ..., грађену по решењу од 28.08.1968. године, и на којој су сувласници још 33 и ИИ. Поклонопримац је прихватио поклон, а поклонодавац је сагласан да се на непокретности изврши укњижба права својине на наведеном делу породичне стамбене зграде након извршеног техничког пријема исте и овере уговора код суда. Даље је утврђено, да је између туженог ББ и сада пок.тужиље ЖЖ, као прималаца издржавања и сад пок.ЕЕ, као даваоца издржавања, закључен уговор о доживотном издржавању оверен пред Четвртим општинским судом у Београду под П РЗ 2204/04 дана 21.12.2004. године, према ком уговору се давалац издржавања обавезао да се стара о примаоцима издржавања на начин како је даље наведено у уговору, а примаоци издржавања заузврат даваоцу издржавања после своје смрти преносе право својине на једнособном стану површине 48,02 м², бр. ..., на седмом спрату стамбене зграде у ..., у улици ..., власништво примаоца издржавања ББ по основу уговора о купопродаји непокретности од 15.09.1994. године, те му преносе право својине на непокретности 1/3 породичне стамбене зграде која се налази у ..., у улици ..., која је саграђена на кп.бр... КО ..., а који сувласнички део у нарави представља леву половину породичне стамбене зграде која садржи један петособан стан у површини од 95 м² и таванске просторије изнад тог стана, а налази се са леве стране гледано од улице ... Примаоци издржавања су сагласни да се по њиховој смрти, а на основу овог уговора, давалац издржавања може књижити као власник на непокретностима - становима. Након смрти даваоца издржавања ЕЕ 27.07.2017. године, тужене ВВ, ГГ и ДД су одбиле да наставе са извршењем овог уговора.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да нису испуњени услови прописани одредбом члана 348 ЗОО за новирање уговора о поклону (закљученим између туженог ББ и сада пок.ЕЕ, оверен пред Другим општинским судом у Београду 05.02.1982. године, под Ов бр.992/82), касније закљученим уговором о доживотном издржавању (закљученим између туженог ББ и сада пок.ЕЕ пред Четвртим општинским судом у Београду под РЗ 2204/04 дана 21.12.2004. године), а с разлога што је сада пок.ЖЖ знала за поклон који је њен супруг, тужени ББ учинио њиховом заједничком сину, сада пок.ЕЕ, те имајући у виду да је иста била сувласник непокретности која је била предмет поклона, куће у ..., ул., то се иста и сагласила са учињеним поклоном. Такође, првостепени суд је нашао да имајући у виду протек времена од учињеног поклона (1979. године), па до закључења уговора о доживотном издржавању (21.12.2004. године) од преко 20 година, те да сада пок.ЖЖ и ББ од 2003. године, када су изашли из спорне куће и када је тужени ББ истом дао кључ од куће од када је сада пок.ЕЕ био у државини исте, те је заједно са својом супругом, овде туженом ВВ почев од 2010. године реновирали кућу, те је закључио да је дошло до реализације уговора о поклону, јер су се сада пок.ЕЕ и његова супруга ВВ понашали

као власници предметне непокретности, те је с тих разлога уговор о поклону закључен са намером да се учини и прими поклон, који је у целости реализован, те у моменту закључења уговора о доживотном издржавању сада пок.ЖЖ и тужени ББ, нису били власници предметне непокретности, нити је воља уговарача из уговора о доживотном издржавању била да се изврши пренов. Такође је првостепени суд одбио предлог тужиле за одређивање привремене мере, налазећи да нису испуњени услови прописани одредбом члана 449 став 3 и 460 ЗИО. Одлучујући о захтеву тужиле из става другог изреке побијане пресуде, првостепени суд је исти одбио, као неоснован, закључивши да је правноснажно у претходном поступку утврђено да је сада пок.ЖЖ по основу стицања у браку са својим супругом, туженим ББ, стекла право својине са уделом од 1/2 идеалних делова на сувласничком уделу од 1/3 идеалног дела куће која се налази у ..., ..., ул....., с разлога што постоји идентитет тужбеног захтева из овог поступка (П 4226/22) и претходно вођеног поступка (П 4705/17).

И по налажењу овог суда, као другостепеног, у погледу захтева тужиле из става другог изреке побијане пресуде, постоји идентитет странака, предмета тужбеног захтева и идентитет чињеничног стања, а имајући у виду да је тужилца наследник, ћерка сада пок.ЖЖ у односу на коју је спор поводом овог захтева, правноснажно окончан, због чега се ради о пресуђеној ствари (*res iudicata*), на шта тужилца основано указује жалбом у овом делу, па је због учињене повреде из члана 374 став 2 тачка 10 ЗПП, укинута побијана пресуда у ставу другом изреке и тужба тужиле у том делу одбачена на основу овлашћења из члана 387 у вези члана 391 став 2 ЗПП-а, па је одлучено као у ставу другом изреке ове пресуде. Одредбом члана 351 став 1 ЗОО прописано је да је пренов без дејства ако је ранија обавеза била ништава или већ угашена. Супротно жалбеним наводима тужиле, правилно је првостепени суд закључио да није дошло до новације уговора о поклону, касније закљученим уговором о доживотном издржавању, али не с разлога које је првостепени суд навео, већ из других разлога.

Наиме, из стања у списима произилази да уговор о поклону, којим је тужени ББ поклонио свом сину, сада пок.ЕЕ, недовршену породичну стамбену зграду, односно 1/3 исте, која се налази на к.п.бр.... КО ..., дана 01.10.1979. године (Ов 992/82 од 05.02.1982. године), није закључен у намери да тужени ББ свом сину учини поклон, већ у намери изигравања законских прописа “имаш кућу врати стан”, с обзиром да су предметну кућу изградили и у њој почели да станују 1974. године, да би након пет година, тужени ББ, тада као војно лице на служби у ЈНА, 1979. године добио стан од Војне команде, те је с тих разлога претходно, кућу у ... поклонио своме сину, сада пок.ЕЕ 01.10.1979. године (оверен 05.02.1982. године Ов 992/82).

Одредбом члана 51 ЗОО прописано је да свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ, да је основ недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, док је одредбом члана 52 истог закона прописано да ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав. Одредбом члана 53 истог закона, између осталог, прописано је да ако је недопуштена побуда битно утицала на одлуку једног уговарача да закључи уговор и ако је то други уговарач знао или морао знати, уговор ће бити без дејства, те да уговор без накнаде нема правно дејство ни када други уговарач није знао да је недопуштена побуда битно утицала на одлуку њеног сауговарача.

Из цитираних законских одредби произлази да су побуде за закључење уговора нарочито специфичне код уговора без накнаде, као што је уговор о поклону, код којих се одступа од принципа једнаке вредности узајамних давања и то на основу воље уговорника, што се код поклонодавца, нарочито огледа у побуди, мотиву због ког жели да увећа имовину поклонопримца, и који мотив може бити инспирисан различитим узроцима, али уколико су исти недопуштени са становишта правних норми, они улазе у основ уговора, па недопуштене побуде код уговора без накнаде увек доводе до ништавости истог. Наиме, уговор о поклону није регулисан нормама позитивног законодавства, те се на њега примењују правна правила из параграфа 561-568 и 937 Српско-грађанског законика, а на основу Закона о неважности правних прописа донетих пре 06.04.1941. године и за време непријатељске окупације. Код уговора о поклону, поклонодавац даје поклонопримцу добровољно неку вредност, а поклонопримац то прихвата са захвалношћу, те између њих постоји сагласност о предмету поклона и воље да се поклон прими, због тога мотив да се поклон учини, улази у сам основ – каузу овог уговора.

По оцени Апелационог суда, уговор о поклону закључен између туженог ББ, као поклонодавца и сада пок.ЕЕ, као поклонопримца, оверен пред Другим општинским судом у Београду дана 05.02.1982. године под Ов бр.992/82, није закључен са намером да се учини и прими поклон (*animus donandi*), већ са намером да се “изиграју законски прописи – имаш кућу, врати стан”, те је овај суд, руководећи се овлашћењима из члана 109 ЗОО, оценио да је овај уговор о поклону апсолутно ништав, те је у недостатку раније обавезе, у смислу члана 351 став 1 ЗОО, пренов без дејства, па се с тих разлога уговор о поклону, као ништав правни посао не може ни новирати касније закљученим уговором о доживотном издржавању између туженог ББ, као примаоца и сада пок.ЕЕ, као даваоца издржавања, дана 21.12.2004. године, пред Четвртим општинским судом у Београду РЗ 2204/04.

Сходно наведеном, разлози другостепеног суда су дати у складу са актуелном праксом Европског суда за људска права, по којој другостепени суд може навести сопствене разлоге за одлуку у циљу давања образложене одлуке и права на правично суђење у складу са чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (“Сл.лист СЦГ – међународни уговори” бр.9/03, 5/05 и 7/05 – испр. и “Службени гласник РС” - међународни уговори 12/10) – пресуда ЕСЈП од 27. септембра 2001. године, *Hirvisaari v, Finland* 49684/99§ 30-33).

Овај суд је ценио и остале наводе жалбе тужиље, али их посебно не образлаже, применом овлашћења из члана 396 став 1 и 2 ЗПП, имајући у виду да нису од утицаја на доношење другачије, за жалиоца повољније одлуке у овој правној ствари.

Потврђена је и одлука из става трећег изреке којим је одбијен предлог тужиље за одређивање привремене мере с обзиром да нису испуњени услови прописани чланом 449 став 3 ЗИО.

Са свега изложеног, применом члана 390, 401 тачка 2 у вези са чланом 449 став 3 ЗИО, одлучено је као у ставу првом изреке ове пресуде.

Међутим, основано се жалбом тужених ВВ, ГГ и ДД побија одлука о

трошковима парничног поступка садржана у ставу четвртом изреке ожалбене пресуде, имајући у виду да је приликом одлучивања о трошковима парничног поступка, првостепени суд погрешно применио одредбу члана 153 и 154 Закона о парничном поступку, имајући у виду да је у претходном поступку донета пресуда П 4705/17 од 13.11.2019. године, којом је усвојен тужбени захтев првобитне тужиље сада пок.ЖЖ, чији је тужиља правни следбеник, али је пресудом Апелационог суда у Београду Гж 3663/22 од 06.10.2022. године, првостепена пресуда потврђена само у ставу првом изреке, којим је дозвољено преиначење тужбе, што је процесна одлука, док је преиначена у делу става другог, тако што је одбијен као неоснован захтев првобитно тужиље ЖЖ, према овде туженима ВВ, ГГ и ДД, а у преосталом делу првостепена пресуда је укинута и предмет враћен на поновно суђење, и о ком захтеву је одлучено побијаном пресудом од 10.03.2023. године, којом је одбијен тужбени захтев тужиље.

Имајући у виду све наведено, решење о трошковима поступка садржано у ставу четвртом изреке ожалбене пресуде морало је бити преиначено, па је обавезана тужиља да туженима ВВ, ГГ и ДД солидарно накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 276.000,00 динара и то на име састава одговора на тужбу и једног поднеска у износу од по 33.000,00 динара, заступање на 8 одржаних рочишта од по 18.000,00 динара, састав жалбе од 08.01.2020. године, (све увећано за заступање три странке), обрачунато према Адвокатској тарифи, важећој у време пресуђења према успеху ових тужених у поступку, све са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде, па до исплате, док је за износ од тражене законске камате од пресуђења, до досуђене од извршности, захтев тужених одбијен.

Са свега изложеног, на основу члана 401 тачка 3 у вези са чланом 153 ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Одлука из става четвртог и петог изреке ове пресуде, донета је у смислу одредбе члана 165 у вези са чланом 153 и 154 ЗПП, имајући у виду да тужиља није успела у другостепеном поступку, а да су тужени ВВ, ГГ и ДД у претежном делу успели у другостепеном поступку, те да су опредељено тражили накнаду трошкова другостепеног поступка, па им је овај суд, на име трошкова другостепеног поступка досудио износ од 66.000,00 динара на име састава жалбе од стране пуномоћника из реда адвоката, према важећој Адвокатској тарифи у време доношења одлуке о трошковима поступка.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић